

פרק אמרו לו

מתניתין:

אמרו לו, העידו לו לאדם: אכלת חלב!
מביא חטאת.
עד אחד אומר: אכל אדם זה חלב. ועד אחד

אומר: לא אכל⁽¹⁾. או אשה אחת אומרת:
אכל, ואשה אחרת אומרת: לא אכל! — הרי
זה מביא אשם תלוי⁽²⁾, כדין אדם המסתפק
אם אכל חלב⁽³⁾.

1. כתב המחנה אפרים [עדות ח], שמכאן יש להוכיח כדעת הרמב"ם [גירושין יב יט], שעד אחד בהכחשה נחשב לספק. כלומר, שכאשר עד אחד מעיד לאשה שמת בעלה, ועד אחר מכחישו, אין אנו מסלקים את שניהם ומחשיבים כאילו לא העיד הראשון כלום, אלא הדבר נותר אצלנו בגדר ספק השקול. שהרי במשנתנו למדנו שמחייבים אשם תלוי מכח עדותו של העד האומר "אכל חלב", ואיננו מסלקים אותו לגמרי כאילו לא העיד כלום.

אולם הש"ך [יו"ד קכו יד] כתב לדחות ראיה זו, שלענין אשם תלוי אין צורך שיהיה באמת ספק גמור, וכל שיש לאדם איזה בית מיחוש שחטא, מביא אשם תלוי.

2. כתבו התוס', שדין זה הוא דוקא כששניהם אמרו דבריהם יחד, שבזה איננו מקבלים מלכתחילה את דברי הראשון לגמרי, הואיל והשני מכחישו. אבל אם הראשון אמר "אכל", וקבלנו דבריו, ואחר זמן אמר השני "לא אכל", מאחר שהראשון יש לו נאמנות לחייב קרבן, וכמו שנלמד בגמרא מפסוק, שוב אין השני נאמן כלל להכחישו, שכל מקום שהאמינה תורה עד אחד, הרי הוא כשנים.

ובסוטה [דף לא] נחלקו אמוראים לענין עד אחד בטומאה דסוטה, באופן שעד אחד אומר נטמאה ועד אחד אומר לא נטמאה, שדעת רבי חייא, שכאשר העידו בבת אחת, אין מקבלים את העד האומר נטמאה לגמרי, והיא שותה. אבל כשהעיד נטמאה, ואחר כך בא אחר ואומר לא נטמאה, הראשון נאמן, וכדברי התוס' הנ"ל. ועולא ורבי יצחק סוברים, שבכל ענין מאמינים

לדברי העד האומר נטמאה. והקשו התוס' שם, שהרי ממשנתנו מוכח כדברי רבי חייא, שעל כל פנים כשמעידים בבת אחת ומכחישים זה את זה, אין נאמנות לכל אחד מהם, והניחו בקושיא. ועיין עוד יבמות [ק"ו ב תוס' ד"ה הא]. והחזו"א [אה"ע"ז נט יא] כתב ליישב, שמאחר והעד האומר "לא אכל" יש לו גם כן נאמנות מעיקר דין תורה, שהרי אינו בא להוציא דבר מחזקתו, שלדבריו, אדם זה לא נתחייב כלל בקרבן ונשאר בפטורו כמות שהיה. ואם כן שוב אין שום עדיפות לאומר "אכל", ולכן אי אפשר לקבל את דברי האומר "אכל". ובעיקר סברתו כבר קדמו הש"ך [יו"ד קכו יד]. וכנראה שרצונם לומר, שלפי סברא זו, גם כשהעידו בזה אחר זה, לא נחייבו קרבן מחמת דברי הראשון, הואיל ואף השני הוא נאמן כשנים.

אולם ביסוד הדבר יש לעיין, ממה שכתב הריטב"א ביבמות [פח], שבעדות דאיסורין לא נאמר הכלל "כל מקום שהאמינה תורה עד אחד הרי הוא כשנים", מאחר ובעיקר הנידון אין צורך לעדות של שנים, ורק בעדות טומאה דסוטה ועדות אשה, שעיקר הנידון היה מצריך עדות שנים, בזה אנו אומרים, שהואיל והתורה האמינה לאחד, הרי הוא נחשב כשנים. ולפי זה, אם נאמר שבנידון של חיוב קרבן צריך מעיקר הדין שנים, ומשום שבא להוציא דבר מחזקתו הראשונה, וכמו שיבאר בהערה 3, נמצא שהראשון האומר "אכל", דינו כשנים. אבל האומר "לא אכל", אינו כשנים.

3. כתבו התוס', שמכאן יש להוכיח שאשה נאמנת יותר מגזלן, שהרי משמע במשנה, שלולא